

PERIÓDICH DESENAL, ARTÍSTICH, LITERARI Y CIENTÍFICH

Any II

Barcelona 10 d' Setembre de 1881

Núm. 43

PREUS DE SUSCRIPCIÓ					Se publica 'ls dias 10, 20 y 30 de cada mes	PREUS DE SUSCRIPCIÓ PAGANT EN OR		
ANY	SEMESTRE	TRIMESTRE	MES	ANY		SEMESTRE		
Espanya	60 rals	32 rals	18 rals	6 rals	DIRECTOR-PROPIETARI CARLOS SANPONS Y CARBÓ UNIO, 28 BARCELONA	Cuba y Puerto-Rico	5 pesos forts	3 pesos forts
Paissos de l' Unió Postal	76 "	40 "	"	"		Filipinas, Méjich y Riu de la Plata	6 " "	3'50 " "
No 's servirà cap suscripció que no 's pagui per endavant						Y en los altres paissos, los preus d' Espanya y además lo franqueig		

SUMARI

TEXT — CRÓNICA GENERAL, per Ramon E. Bassegoda. = NOSTRES GRABATS, per Eduart Tamaro. = LA DESCONSOLADA (continuació), novela de Benjamin Barbé. Traducció de Narcís Oller. = MONTSERRATINA (poesia), per Pau Bertran y Bros. = TAMBÉ NOSALTRES (continuació), per Modest Vidal. = NOVAS. = ASSOCIACIÓ D' EXCURSIONS CATALANA. Pròroga del certàmen. = CERTÀMEN CLAVÉ.

GRABATS — LO M. I. SR. P. MIQUEL MUNTADAS, abat de Montserrat. = LA MARE. FLORS Y ESPINAS. = RECORDS DE MONTSERRAT. = CEP TRE Y CORONA DEDICATS A NTRA. SRA. DE MONTSERRAT.

CRÓNICA GENERAL

CERTAMENT que mereix algun espai en la crònica del present número lo recort dels terribles aconteixements perquè passà Barcelona en los primers dias de Setembre del any 1714 y que tan tristíssim coronament tingueren en la diada del 11, fetxa memorable pera tot lo qui conservés encés en son cor lo foch sacratíssim del amor á la patria catalana.

No volem fer historia per mereixernos una qualificació d' erudits puig de sobras compreném que no 'ns escauria; nos limitém á recordar que en tal dia sucumbia Barcelona després d' una lluyta gegantina que sostingué contra 'ls exércits reunits de duas nacions, poderosíssima una de ellas, vensuda tant per l' espasa del net de Lluís XIV, com per las defecions ó, per millor dirho, per la ingratitude del funest arxiduch d' Austria, que abandoná sens cap classe de pudor á la nació, que sols per ell tot ho havia abandonat.

Felipe V, hereu legítim de la corona d' Espanya, si ha d' acatarse la voluntat de Cárles II, aquell rey que

LO M. I. SR. P. MIQUEL MUNTADAS
ABAD DE MONTSERRAT

Fotografía de Juan Mart

en vida may ne sapigué tenir de propia, un cop solidat en lo trono, que tan valentment varen sapiguer disputarli nostres antepassats, feu sentir sobre la infortunada Catalunya tot lo pes de sos sentiments rencorosos. La nacionalitat catalana quedá desde aquell dia completament anulada; res te donchs d' estrany que en aquelles terribles circumstancias Catalunya contemplés impassible com se faltava á convenis solemnement estipulats, com se perseguia y desterraba á lo millor de la noblesa y del clero per l' imperdonable crim d' haberse mantingut fidels á la causa de la patria, com per tot arreu se aixecavan suplicis, pera sacrificar á Catalunya en la persona dels que més adictes l' hi habian sigut, entre los quals se comptavan l' invicte general Moragas, que fou bárbarament esquarterat, y el célebre guerriller Bach de Roda, portat al cadafalch com al més vil dels facinerosos, després d' haber sigut victima de las celadas y de la traició més inicua per part de las tropas del primer Borbó, segons ho reconeixen tots los historiadors de bona fe qu' han escrit sobre aquest periodo históric; com s' instalaba la Universitat de Cervera, fet que per sí sol constituïa lo més humillant dels ultratjes; com se destruhia un dels millors barris de Barcelona pera la erecció de la Ciutadela, sempre de funestissima memoria pera nostra ciutat, y per ultim, per dirho d' una vegada, com per má del butxí se cremavan sos furs y privilegis, que com rica herencia venian conservantse intactes á través de las innumerables vicissituds y contingencias perquè habia passat nostra patria.

Precis es confesar que pera 'l present no podém pensar en altre reivindicació que en la de la justicia y enteresa ab que en aquelles memorables jornadas sapiguerem los catalans defensar nostra causa, pero tam-

bé 'ns apressurém á consignar que no ha sigut prou la centuria y mitja que desde llavors ha transcorregut pera lograr lo que en l' embriagament de la victoria se tingué per empresa de facilíssima consecució; Catalunya no ha desaparegut y conserva encare molts rasgos de sa antiga fesomia, ab tot y las terribles probas perque ha tingut de passar, y com pera donar provas de sa existencia forta y vigorosa la mateixa dinastia vencedora tingué qu' acceptar l' ajuda de son bras esforsadíssim pera retxassar la invasió d' aquella mateixa nació que feya un sigle l' habia conduhit al trono d' Espanya, venjansa la més noble qu' habia d' humillarla molt més de lo que ho haurian pogut fer las més terribles represalias. Passaren anys, y la nació consumida y agotada per las repetidas agitacions politicas de que ha sigut objecte y per l' ineptitud de sos governants veyá com un recó de la mateixa, l' que constituí aquella nació tan inhumanament sacrificada, anava adquirint importancia, prosperant y fins ferse respectar de las nacions més avansadas, gracias al amor al treball, que si en tots temps habia constituhit son principal rasgo fisiognomínic, era allavors la forma qu' adoptava pera traduhir sos sentiments d' independència y de rehabilitació devant de qui tan innoblement l' habia trepitjada. Tanta importancia arribá á adquirir per aquest cantó que prompte Catalunya se posa al cap de todas las provincias d' Espanya predicant la santa creuhada del treball, succehint allavors lo que may en ocasions semblants ha deixat de succehir; l' enveja apoderantse d' algunas ánimas baixas fanatisadas per l' esprit de secta la senyali al odi dels que ménos afortunats ó potser ménos afanyosos no pogueren aprofitarse dels innumerables tesoros que la naturalesa va prodigar en sas encontradas, y tanta importancia ha arribat á adquirir la producció de Catalunya, qu' avuy ja es coneguda ab lo nom de Catalanisme la causa del treball nacional y catalanistas nos diuhen desde Madrid als que 'ns contém entre sos defensors, sense que 'ns cuydém poch ni molt de protestar d' aquest calificatiu que, sens rebaixar en lo més mínim la importancia de la causa que defensém, és un testimoni irrecusable de la virilitat é independència de nostra patria.

Y per' acabar d' adverar l' existencia de Catalunya, per' acabar de comprobar que no pogué anonadarla la vencedora espasa de Felip V, ha tingut lloch la renaixensa de nostra estimada llengua, testimoni l' més eloqüent de l' existencia dels pobles que per sí sol hauria de bastarnos á infundirnos confiança en l' avenir de nostra patria, si per altre cantó no vejésem igualment senyals precursoras de sa completa resurrecció.

Gran consol ha de ser pera tots los catalanistas avuy que celebrém l' aniversari de la patria, y mentres que portém á la memoria, lo recort de sa gloriosíssima cayguda, poder contemplar sa no ménos gloriosa renaixensa, que per voler de Deu ha arribat en nostres temps á conseguir tanta ufana.

De sobras sabém que certa classe de reivindicacions, per legítim que sia lo sentiment que las dicta, no han de passar de la categoria de utopias més ó ménos generosas del tot incompatibles ab l' esperit eminent pràctic que distingeix als fills de Catalunya; no per aixó hem d' amagar quanta es nostra satisfacció al veure avuy á nostra patria, abatuda y afrontada encare no fa dos sigles, completament refeta de sas passadas desditas y senyalant á las demás provincias sas germanas lo camí qu' han de seguir pera fer sa propia felicitat y la de la patria de que tots formém part.

Aquest es nostre provincialisme; condemnel qui vulga enhorabona que nosaltres, convensuts de sa bondat, hem d' anar predicantlo constantment, tenint més en compte las positivás ventatjas que per ell avuy s' han lograt que no los perills imaginaris que l' hi senyalan esperits meticulosos, sino d' una bona fe molt duptosa.

***

Inútil es que diguéem que 'ns associém ab tota l' ànima á l' entusiasta proba d' adhesió que l' poble catalá está tributant en aquets moments á la soberana Verge de Montserrat ab motiu de las festas de la coronació disposadas en obsequis de la Moreneta per haber sigut proclamada patrona del principat de Catalunya, gracias á las eficacíssimas gestions qu' en aquest sentit practicá l' ilustringuíssim Prelat de nostra diócesis.

Ja era hora; la que desde temps inmemorial venia sent objecte de la més fervorosa adoració per part de tot lo poble catalá, la qu' han invocat tots temps los fills de Catalunya, aquella á qui la patria ha acudit sempre en sos infortunis y á la que sempre s' ha manifestat agrañida en los dias de gloria, será definitivament coronada com á patrona de Catalunya per la beatitud del Papa Lleó XIII.

Las festas prometen ser luhidíssimas, ja que á ellas ha d' assistir per delegació de S. S., entre altres prelates, l' eminentíssim Cardenal Benavides, pera imposar á la Verge de Montserrat la corona que l' hi regala l' poble

catalá, y d' ellas nos proposém parlar en lo número vinent, dedicant á tal objecte molt més espay del que podríam destinarhi en aquesta secció del periódich.

***

La elecció del Excm. Sr. D. Víctor Balaguer pera l' càrrech de senador per nostra provincia doná lloch á una serie de rumors, que per últim han resultat completament desautorisats, de lo qual no serém nosaltres qui ménos ho celebrem.

La presencia del Sr. Balaguer en lo Congrés dels diputats, la considerém d' altíssima importancia, ja que ningú ignorará las trascendentals qüestions que han d' ocupar á las Corts qu' están próximas á reunir-se; quan altre no reclamavan lo concurs de tan eminent patrici en las discussions d' aquella cámara los intereses de la producció nacional, dels que sempre s' ha manifestat lo més entusiasta dels defensors, com igualment la causa del dret catalá, que també s' ha de decidir próximament ab motiu de la discussió del projecte de Códich Civil, que, segons tenim entés, no tardará molt en presentarse á las Corts y molt més quan tan sagrats interessos s' han de veure, per desgracia, privats de la eloqüent y persuasiva paraula del senyor Durán y Bas, apóstol decidit com lo senyor Balaguer de tan nobilíssimas empresas.

Per tals motius may poguerem resignarnos á creure que l' senyor Balaguer decidís renunciar á la diputació per acceptar la senaduría, càrrech, que si be 's mereix per sos innegables mèrits, no podia admetrer en los moments actuals, en los quals hauria constituhit una verdadera deserció. En nostre pais, com en tots los que 's regeixen parlamentariament, las grans discussions y las grans batallas tenen sempre lloch en las cámaras populars, y á ellas es ahont tots los partits y todas las fraccions procuran enviar sos principals adalits, ja que á pesar del poder moderador de las cámaras altas, se reconeix per tothom la decisiva influencia que sas deliberacions han d' exercir en la opinió del pais.

Per altra part no podíam admetrer que l' senyor Balaguer se prestés á certs jochs, encar que fos per afavorir á personalitats tan distingidas com lo senyor Letamendi, al qual no hauria honrat molt, certament, la elecció per Vilanova, conseguida ab tals procediments, després de la derrota qu' acaba d' experimentar en lo districte de Vich.

***

Per últim, sembla que l' Ajuntament ha reconegut digne de monument ó á lo menos d' un projecte de monument, lo qual moltes vegades no resulta idéntich, al immortal descubridor de l' América, Cristófol Colon.

Si 's reuneix la cantitat presupostada, que en honor de la vritat no es excessiva, lo monument s' emplassará en la plassa de la Pau lloch del tot apropiat pera tal objecte.

La Corporació Municipal obra un certámen pera premiar lo millor projecte que 's presente, y 's proposa portarlo á sa realisació, faltant á una tradició ja invertejada que ve regint en la casa consistorial. No seria aquesta la pitxor manera de manifestar los regidors sas antipatias pera l' tradicionalisme.

RAMON E. BASSEGODA.

NOSTRES GRABATS

LO M. I. SR. P. MIQUEL MUNTADAS
ABAD DE MONTSERRAT

Lo M. I. Sr. P. Miquel Muntadas y Romani nasqué als 20 de Novembre de 1808 en la vila de Capellades, havent pres l' hàbit benedictí en lo monastir de Montserrat als 15 d' Octubre de 1825.

Cursada Filosofia, Teologia y Cánons en diferents punts d' Espanya, torná á son predilecte monastir de Montserrat, del que fa vint y sis anys que fou elegit abad.

Las notables prendas d' ilustració y de caràcter que distingeixen al P. Muntadas son prou conegudas pera que sia necessari detallarlas, y com escriptor cronista li ha meregut especial renom son conegut llibre *Montserrat, su pasado, su presente y su porvenir; historia compuesta en vista de los documentos en el archivo del Monasterio*.

Si entre las glorias del pontificat en Montserrat del P. Muntadas pot contar ja la magnífica festa del Milenar de la troballa de la santa imatge, no será menor la d' haver conseguit la Pontificia Coronació de la mateixa, la declaració de son Patronat sobre Catalunya, que compartirá ab lo benaurat *Mossen Sant Jordi*, invocat ja per las victoriosas hosts de la reconquesta, y per últim, la declaració de Basilica á favor de la grandiosa iglesia de son monastir.

LA MARE—FLORS Y ESPINAS

Reproduhim lo bonich dibuix de 'n Joaquim Vayreda, que te per titol *La mare.—Flors y espinas*, en qual composició nos apar que estigué molt felis son autor, expresant tan bonich pensament ab grandíssima parsimonia.

Passant per entre los marjals y numerosas espinas de la vida, la mare demostra son açendrat amor envers son fill, posantlo sobre sas espatllas pera preservar-lo de las espinas que valerosa atravesava fent sa via y que destrossan sos descalsos peus. Aquests exemples los veyem per sort molt repetits, y certament son un bon asunto pictórich com ho demostra lo present grabat.

RECORTS DE MONTSERRAT

L' aplech de vistas que reproduhim, son una petita part dels diferents panoramas que ofereix la pintoresca montanya situada casi en lo centre de Catalunya y formada per masses de conglomerat alsadas segons general opinió per algun sacudiment volcánich després de haberse trovat per llarch temps sumerjida en la extensa mar. Aixis mateix donem una mostra d' algunas de las construccions del monastir y de las moltes ermitas que foren alsadas en la montanya, tot lo que considerém d' oportunitat en los presents dias.

Las imponents masses de roca immediatas á la coneguda per lo cap de mort ó la calavera (n.º 4); las escabrosas anomenadas de Sta. Magdalena (n.º 3) y las apiladas y voluminosas rocas del Montgrós (n.º 9); son una petita mostra de la formació y aspecte de la singular montanya catalana que ostenta brodadas sas rocas per lo verdejant boix y per una flora tan numerosa com interesant.

La gran ermita de Sta. Cecilia (n.º 2) magnífich temple románich, fou l' iglesia del primitiu monastir; y més modesta la de S. Iscle y Sta. Victoria (n.º 6), es no obstant interessant per sa sencillesa y aventatjada situació.

La porta de l' iglesia románica (n.º 8) en lo lloch de l' actual monastir dona bona prova de la magnificencia de l' antich, la que tambe justifican altres fragments com son lo claustre ojival y la vista general d' algunas construccions (n.º 1); essent molt més sencillas las modernas construccions que no pasarán del sigle XVII com son l' entrada del clos del monastir (n.º 7), las construccions sobre de l' estancia anomenada *Museo* (n.º 5) ahont se guardan apiladas algunas despullas escultóricas de dit monastir antich; y per últim los aposentos anomenats del *Venerable Joseph de las llantias* (n.º 10); immediats als de nova construcció de Sta. Teresa.

L' escut del monastir que forma lo centre de nostre mosáich, te en camp de gules ó vermell, d' or la montanya y una serra, tenint la primera alguns esmalts de son color propi. Aixis ha prevalet l' accepció de *montserrat* sobre la de *mont-sagrat* que derivantla de l' antigüetat alguns consideraban més propia. Dit escut porta las insignias de la mitra y la crossa abacial ab lo sudari, ab la corva girada cap á dintre y está superant per lo sombrero ó *capell* abacial negre ab tres borlas en cada cordó.

CEPTRE DEDICAT A N.ª S.ª DE MONTSERRAT

Desde l' época patriarcal en que era usada la tradicional crossa ó gayato, sempre un bastó recte ó ceptre més ó ménos prolongat ab algun adorno en son cim, ha sigut signe de poder y autoritat; notantse que entre los orientals s' ha estilat de major magnitut, com també ho imitaren los grechs, mes los romans l' usaren de curtas dimensions y freqüentment sens adornos com ho demostren moltes estátuas imperials. En l' Etat Mitjana renasqueren las tendencias á usarlo de uns nou pams de llargaria, més prompte prevalet l' estil d' usarlo curts, ab sorprenents traballs d' orfeveria notables no sols per la riquesa de la materia, sino per son gust artístich.

Desde que en los primers concilis ecuménichs ó universals, se proclamá á Ntra. Sra. Mare de Deu, combatentse las heretgias dominants, immediatament li fou tributat lo títol de Reyna dels Angels, dels Patriarcas, dels Profetas, dels Màrtirs, de las Verges y de tots los Sants; y desde llavors li fou atribuhit l' us del ceptre, segons antigas imatges venen á donarne repetits exemples.

Lo ceptre que reproduhim y que á mitjans del present mes, será presentat á l' antiga imatge de Nostra Senyora del Montserrat, per las titoladas Academies de la Juventut católica de Catalunya, es de dimensions poch majors de la present reproducció que figurá en las columnas de la *Revista popular*; son estil es románich, y son cos central presenta enrotllat un llarch filacter ab l' Ave María, escrita en caràcters monacals. Un nús engarsat de pedras preciosas, uneix aquest cos d' or ab altre esmaltat de blau y salpicat d' estels de diamants; y últimament remata lo ceptre un altre cos prolongat ab claus quadrangulats, capsat per una bona

cenefa de diamants y termenat á manera de violla per una esmeralda de 32 quilats.

En la part superior, després d'un capritxós coronament d'entrellassos, destaca una soperba corona imperial de brillants, diamants y rubins, la que ve superada per un esmaltat escut de Catalunya en losange, rematat per una petita creu de brillants y diamants. Dit escut en son revers ostenta l'anagrama de Christo, emblema adoptat pels donadors.

Serán de 6 á 700 las pedras preciosas que ostentará semblant joya artística, y en son interior contindrà un pergami ab lo nom dels que haurán contribuït á costejarla.

L'execució d'aquesta alhaja ha sigut encarregada á l'argenteria de la Senyora Viuda y fills de D. Francisco Cabot, essent prou aixó pera entendre's que ofereix lo major primor y perfecció en totes sas parts.

CORONA DEDICADA Á N. S. DE MONTSERRAT

Si la coronació de las imatjes de la Mare de Deu ha sigut d'us general desde molta antiguetat, no obstant, sols desde 'l' sigle s' ha estilat la solemne coronació Pontificia de las imatjes de Maria.

Imaginada semblant coronació en lo Cel per Jesucrist, ó per la Santíssima Trinitat, foren inspiradas á Fra Angélich algunas de sas millors composicions, y més tart Velázquez y altres tractaren ab perfecció tan excelent tema pictórich. Anteriorment encara deuen recordarse diferents notables representacions esculptórichas, y entre ellas moltes claus de volta ojivals, de las que en nostre Museu d'Antiguetats (en Santa Agata) se guarda un preciós fragment procedent del presbiteri de l'iglesia de N. S. del Carme.

En 1631, segons consigna la *Revista Popular*, á la que seguim, lo marqués Alexandre Sforcia de Pallaricini, pare del cardenal d'aquest nom, va fer un quantió donatiu al Capítol de Sant Pere pera que fossen ornadas ab coronas d'or las més célebres imatjes de Maria. En vida del donador foren coronadas moltes imatjes d'Italia, y després de sa mort en 1638 ho foren moltes altres d'Alemania, Polonia y Fransa, essentho la primera en Espanya la de N. S. del Montserrat.

La corona que li será dedicada, y que reproduhim, ha sigut dibuixada per l'arquitecte del monastir don Francisco de Paula del Villar, essent de gust ó estil románich. Es tota d'or fi, presentant en lo cercle inferior diferents placas esmaltadas, ab los símbols de la lletania lauretana, campejant en la central un escut de Catalunya. Té ademés dos rengleras (alta y baixa) de magnífichs brillants. La part superior ostenta complicats florons de gust románich sembrats de diamants y centrats d'esmeraldas, é igual profusió de pedras finas y riquesa de dibuixos cubreix la mitra d'or posada transversalment sota de las diademas, las quals están ornadas per una renglera de grossas perlas d'or. Lo globo que las reuneix está esmaltat de blau y cenyit per un zodíach de diamants, superantlo una magnífica creu de brillants ab una esmeralda en son bell mitj.

Més de tres mil pedras finas donan notable realts á tan preciosa corona, essent d'igual forma y riquesa, si bé de menors dimensions, la corresponent á l'infant Jesús que la memorada imatge té sentat en sa falda.

La fórmula ab la que 'l' delegat Pontifici posará la corona á la sapta imatge es aquesta: «Sicuti per manus nostras coronaris in terris, ita et á Christo gloria et honore coronari mercamur in caelis.» ço es: «Aixis com per nostras mans sou coronada en la terra, aixis per Cristo tinguem la gloria y honor d'esser coronats en lo cel.»

EDUART TÁMARO.

LA DESCONSOLADA

NOVELA DE BENJAMIN BARBÉ

(Traducció de Narcís Oller y Moragas)

CAPÍTOL SEGON

*Non è questo l' mio nido,
Ove nudrito fui sì dolcemente?*

PETRARCA

I

U

«A ciutat no s'hi viu; s'hi devora la vida. No s'pensa més qu' en treballar y s' deixa sempre per l'endemà lo repós y 'l viure. Be sembla que 'ls jorns passen; mes, quan se gira la vista enrera, un se persuadeix de que volan.

«Y en son vol furient arrastran los mesos y 'ls anys.

«Sols en lo camp se viu.

«Allí, al menys un se sent lliure de la frisansa ab que l'home s' mou en torn del buch del treball y d' eixas

inquietuts diarias que trauen á l'ánima de son centre y li roban la pau y 'l repós. Per compte d' aixó se té sempre davant l'espectacle tranquil, quiet de la naturalesa. Nos queda temps pera sentirnos viure y pera gaudir de nosaltres meteixos aixis com d'aquells á qui estimém.

«Lo sol, la verdor dels camps, las ayguas, las flors, los animals, nos plauhen tant y agradan tant á nostres fills...!»

«Anémnos en al camp!»

II

Y ma muller afegia:

«Be ho desitjo jo també; mes que sia lluny, ben lluny de París. Anémnos á la terra 'hont vares náixer. Me n'has contat tantas maravellas, que no seré felissa fins que hi hauré estat, l'hauré visitada y recorreguda. Hi passarém lo bon temps y á l'hivern si 'ns convé tornarem á París.»

III

«No s'hi trovarán pas poch be nostres fillets poguent córrer á son grat y respirant ab tots los pulmons l'ayre pur de la montanya; y pera nosaltres quina felicitat véurels ab lo vostre roig de jugar, de salut y d'alegria.

«No vull véurels ja més ab aquest color esgroguehit dels de ciutat.

«Si vols, marxarem tan bon punt vinga ab l'Abril lo bon temps. No m'agradaria poch, á mi que may me só moguda de ciutat, contemplar l'espectacle hermós de la naturalesa que s' deixondeix; voldria veure com s'inflan los botons y com las fullas y las flors se desplegan y creixen.»

Al arribar l'Abril, varem marxar ab nostres fills cap als Pirineus, la hermosa terra 'hont jo nasqui.

IV

Bazus es un joliu poblet que s'trova á l'entrada de la vall d'Aure. Sas rojencas teuladas s'enlayran entre mitj de la verdor dels prats y de l'arbreda dels horts. Una montanya de rocám blavench l'abruga dels vents de tramontana, y, reflectantli los raigs del sol, la rabeja en llum. Lo Nesta, torrent escumós y sempre clar, corre per sos peus mormolant eternament en son llit de blavenca sorra. Davant d'ell, vers lo mitjorn, s'estén la vall d'Aure entre mitj d'un embull de montanys que en sas variadas vessants, presentan tots los matisos qu'als més ó menys llunyans objectes donan l'ayre y la llum barrejadas, fins á termenar, dalt de tot, ab una corona de pichs nevats. A l'entorn de las valls, ja en las pendents, ja dalt de la montanya, hi aniuhan altres poblets que semblan bastits pera cativar la vista.

Allí s'trova 'l bó y sever casal dels meus avis materns.

V

Hi varem arribar al Abril, en plé bon temps.

Totas las casas del poble estaban obertas, xuclant ab tota forza l'ayre y la llum. Una sola casa era tancada, la mellor, aquella hont nasqué ma mare y hont vaig passar jo ma infantesa.

Quan las corcadas portas s'obriren y petjé sas salas buydas y solitarias, cóm se'm va estrenyer lo cor!

Jo l'havia deixada encara plena de vida y moviment, l'habitavan llavors las benvolgudas personas que m'havian cuydat en la infantesa y ara ja no hi eran. Tots, totes aquelles personas ab qui havia jo viscut de noy, han abandonat lo casal y fins la vida. Lo fossar es á dos passos; allí jauhen tots!

Apartant n'obstant de mí tan tristos pensaments, vaig saludar complagut la casa de mos avis.

Y digui tendrament:

«A la fi, torno á véuret, estimada casa, bres de la meua mare, alberch de ma infantesa! A la fi, torno á véuret y estás buyda, quasi enrunada, tu, tan animada y rica en altres temps! Los arbres vells y 'ls primerenchs que t'envoltan, enlayran llurs caps y estenen llurs brassos com per' amagar sa vergonya. Mes tu, malgrat la teua buydor y soletat, t'aixecas més digna encara, dominant alterosa á las demás casas del poble. Malgrat la vida que las anima y malgrat ta soletat, encara tu ets la regina d'aquesta terra com ho eras avans. Es cert que tots los bressols que guardas están buyts, que aquells que jeyan en tos nombrosos llits dormen allí, á l'ombra teua en lo cementiri, lo somni etern; en fi, es cert també que tas portas no s'obren ja pe'ls hostes que avans hi venian de tot arreu, corrent y joyosos. Mes, qué hi fá? Ta ruina, puig qu'una ruina ets ja, es encara més bella, més noble, més digna y més dolça pera mon cor que tot lo nou que t'envolta. Alégrat avuy, casa estimada, que 't porto hostes nous; tots aquells que nasqueren, que visqueren y moriren sota ta teulada, los saludarian com á fills. Ab llurs crits y corredissas y fressa, despertarán los ecos dels teus patis, de tas salas y corredors que tant temps há no han sentit tan dolços sorolls!»

Mentres tal pensava, la joyosa criadoriade mos fills confirmá mas tácitas promesas. Anavan y venian y cada objecte nou los feya botar de goig y de plaher.

«Quin pati més gran! — deyan — que 'n tindrem de lloch pera jugar! Y aquell jardí plé de flors, qu'es nostre? Y aquell prat tan gran y bonich qu'arriba fins al riu, també? Hi podrém córrer tant com voldrém?»

«Sí, fills meus, tot aixó es vostre; hi podeu córrer ab complerta llibertat.»

Y tot desseguida hi correran com vol rabent d'aucells escapats de la gavia.

Corrián, corrián, y 'l qu' encara no podia corre 'ls seguia ab los ulls, feya picar las manetas, reya y botava de goig en lo bras de sa mare!

CAPÍTOL TERCER

*He too was struck, and day by day,
He wither'd on the stalk away!*

BYRON

I

Allí vegerem inflarse 'ls botons, desplegar y créixer las fullas; náixer y marcirse las flors; allí vegerem transcórrer lo bon temps somrisent y alegre per valls y montanyas; com l'estiu calurós rublí la terra de rossas espigas y de dolça fruyta 'ls arbres. Tot aixó y altres cosas encisadoras que la naturalesa esmersa á desdir á la vista del home, son fill benvolgut, ho vegerem nosaltres.

Mes nostre cor restá insensible á totes eixas bellesas tan puras de la naturalesa.

II

Lo primer foraster qu'allí 'ns visitá fou la malaltia, lo terrible tifus. Entrá á casa, s'apoderá de nostra filla gran y ens la tingué mitj morta en lo llit meteix hont morí la meua avia, hont morí lo meu avi, hont tants antepassats havian descansat.

Vaig demanar lo metje.

Aquest fou lo segon foraster. Tot entrant, va dir:

«Ah, ah! Eu aquest meteix llit n'he cuydat molts y alguns n'hi he curat. Molt será que no la curém també.»

Lo doctor la cuydá y Deu la guarí.

Lo tifus vingué altra volta, s'apoderá de la segona y la tingué á punt de morir en lo meteix llit. Mes lo doctor la cuydá y Deu la guarí també.

Després hi caygueren los dos noys; un darrer l'altre passaren també 'l tifus en lo meteix llit. Y encara una altra volta lo doctor y Deu nos los salvaren.

Donarem gracias á Deu per tan inesperadas curas, y, pensant que ja lo mal no voldria fernos novas victimas, varem entregarnos á la joya.

Encara teniam un fill més, un fillet, un infantó de quinze mesos que resplandía salut, gracia y boniquesa en los brassos de la seva mare que 'l criava.

Mes nosaltres ens deyam:

«Deu, que 'ns ha deixat á nostres quatre fills grans després d'haverlos tingut á las portas de la mort, no voldrá pas malmetre 'ns aquest petit, tan ignoscent!»

Y en efecte, la malaltia semblava haver desertat de casa, cansada de lluytar. Lo petit seguia somrisent y alegre, y á casa tot eran balls y cants d'alegria.

III

Lo nen era tan bell! La mare l'estimava tant! Tot-hom venia pera veure á la mare y al fill; fins los pageços deixavan la feyna pera veure'ls passar de més aprop.

Un jorn que sortí á cassar, vaig acostarme á unas noyas qu'encara segavan, y asseyentme prop d'ellas ab lo gos al costat, comensaren á parlar alegrement en la llengua sonora y escayent de l'encontrada.

«Vosté té uns nens molt xamosos — me digué una de ellas — mes cap com lo petit; ¡que bufonet! ¡es un ángel! ¡Y la seva mare que joyosa n'está! Jo 'm creya que las senyoras de ciutat no s'estimavan als fills com nosaltres y veig qu'anava ben errada. Lo diumenge passat vaig anar á missa á Bazus tan sols pera veure la familia de vosté, com hi va tothom. Al eixir de missa ab altres noyas, ens varem aturar al peu del jardí y vejerem la cosa més bonica. Pe'l cap de vall del caminal comparegué la criada ab lo nen, y tot just se vejeran aquest y la seva mare, extengueren abdós los brassos, l'un vers l'altra, ab crits de joya. Ella 'l prengué, s'assegué allí fora y sota 'l parasol que la minyona li aguantava va dar lo pit al noy. Semblava que veyam á la Verge en persona alletant al Jesuset. Y per aixó 'ns feu un efecte que no li sé pas explicar; las llágrimas me vingueren als ulls.»

IV

Abaix d'un bell prat que tenim á la vora més alta del torrent hi há un caminal de tells, que té molt bonas vistas y es lloch hont sempre hi corre fresca.

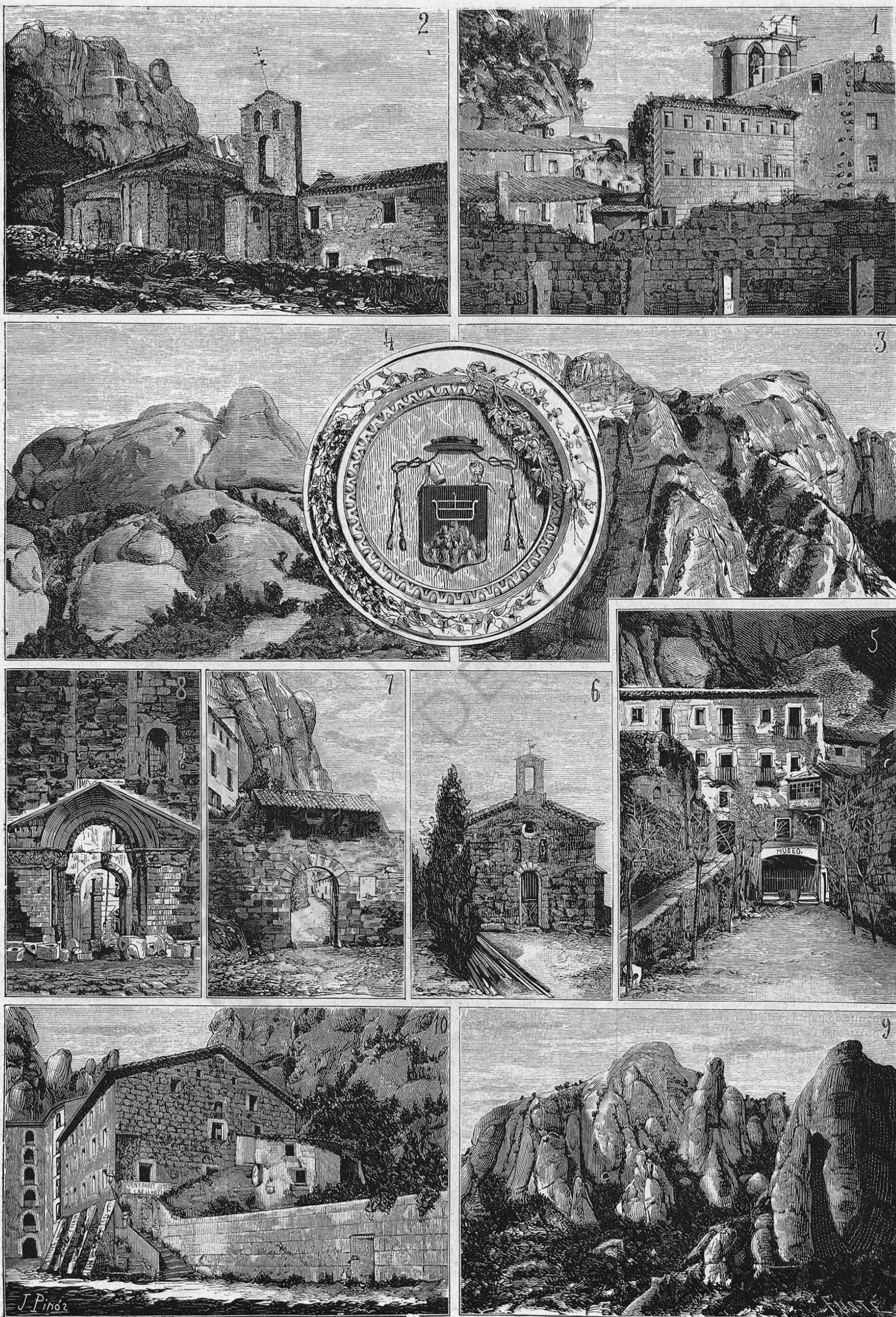
Allí, bé la criada ó bé la mare, hi portavan lo nen

LA MARE — FLORS Y ESPINAS. — DIBUIX DE JOAQUIM VAYREDA

RECORTS DE MONTSERRAT

1. Vista general del Monastir y de la Iglesia. — 2. Ermita de Santa Cecilia. — 3. Rocas de Santa Magdalena. — 4. Rocas de la Calavera. — 5. Museo. — 6. Ermita de San Iscle y Santa Victoria. — 7. Entrada del clos del Monastir. — 8. Porta bisantina de l'antiga Iglesia. — 9. Lo Mont-gros. — 10. Aposentos del venerable Joseph de las llantias. — 11. Escut del monastir

pera passarhi gran part del dia á fi de servirlo de las calors de l'estiu.

Allí endressava jo l'esguart cada tarde al tornar de las casseras ó de mas llargas escursions. De lluny, ja veyia com un punt blanc qu' eran los volquers de nostre fillet. Tantost s'estava assegudet á l'herva, tantost sa mare 'l tenia al bras.

Quan ell me veyia de lluny, ja picava de mans en senyal d'alegria. Y, al veure aixó, mon cor de pare se m'omplena d'incomparable joia.

Una tarde no l'hi vaig trovar.

V

Tot pensatiu y alarmit apretí 'l pas cap á casa.

—Ahont es la senyora?

—S'está en la seva cambra ab lo nen.—

Vaig pujar corrent.

Ella, tota trista, seya en una cadira de brassos; plorava y tenia 'l nen á la falda, ensopit.

—Donchs, qu' es aixó, filla?

—Ay, amich meu, amich meu; nostre fillet está perdut!—

Y esclatá en forts singlots.

Lo nen, reviscolat pe'ls plors de sa mare, la mirá tot aturidit y després m'esguardá á mí.

Tenia en efecte una certa cosa tota estranya en la mirada y en la expressió de son rostre. Mes no per aixó 'm semblaren prou fundats los temors de sa mare.

—Huguet, Huguet!—diguí al noy ab tó manyagó.

Y ell m'esguardá dolçament y somrigué ab tristesa

—Es ben cert,—diguí á la mare—qu'aquest nen está malicós, segons sembla, mes no per aixó li veig res que puga espantarnos. Es possible que després d'haver vist tantas vegadas malalts als nostres fills, després de haver vist als quatre al punt de la mort, sens espantarnos, t'alarmes per una indisposició com aquesta? Pensa una mica, dona, jo t'ho demano.

—Tu ho veurás, tu ho veurás; lo meu fill está perdut; pobra de mí! Lo cor m'ho diu y jo crech á mon cor!

—Ditxós viatge!—

VI

Lo metje torná.

—Oy, oy, aquest també? Aixó no es res: una mica de calor al ventrell, res més. Aviat haurá passat. No 's desespere tan prompte, senyora. ¡Quina dona, quina mare!—

Quan lo metje fou fora, la mare 'm digué:

—Créume, 'l nen se 'ns mor. Si fossem á París lo salvaríam; lo nostre metje que 'ns salvá á Gontran una vegada, ens salvaria també á aquest. Ah, malhaurat viatge! Entornémosen tot seguit; potser hi arribarém á temps; anémosen, t'ho demano per Deu.—

Jo responguí:

—No veig al noy tan mal; y, suposant que corri perill, si la ciencia pot salvarlo, tinch confiança en lo doctor que 'l visita. Me sembla que 'ns ha donat provas de saberne, cuidant als altres fills. No 'ls ha guarit? També guarirà á aquest.

—Oh, no 'l curará, nó! Jo vull tornarmen á París. Fesme aquesta mercé. Si 'ns quedém aquí lo nostre fillet se 'ns morirá... y may més t'ho perdonaré.

VII

Lo metje torná:

Lo nen estava pitjor, mes nó de perill. Lo metje quas be 's reya de 'ls folls temors de la mare.

Jo li diguí:

—Mal ó nó, pera sa mare lo noy está malísim. En l'estat d'esperit en que l'han posada sos temors, es inútil voler ferla entrar en rahó y no hi há més remey que cedir á sos desitjos. Estich resolt á seguirlos mentres y tant que no pujan perjudicar al malalt. Ella voldria entornársen á París. Hi há perill en fer viatjar al nen?

—Cap; tot lo contrari: aixó meteix pot ben be girarli 'l mal y curarlo.

—Donchs bé; essent aixis, demá marxarém.

(Seguirá)

MONTSERRATINA

I

Ran mateix de vostra serra
¡oh Verge de Montserrat!
lo casal de ma nissaga
hi bruneja en santa pau
com una mota d'espigol
dessota 'l roure gegant.

Sa teulada, que resona
de canturies de pardals,
ses parets de ferma tapia,
son vigatje y portalam,
tot fa olor montserratina,
tot es fill de vostra afrau.

Oliveres que s'arrapan
entre vostre asprés rocam,
ceps que ab llur pampoladissa
n'encatifan sos barranchs,
fan grunyí 'l trull de ma casa
y alegrejan son brescat.

II

Aquí, al xamós pom de vida,
ma maretá 'm va lligar,
ma maretá, que descalsa,
y gronxantme en lo seu tras,
montanya amunt pujá á veureus
cofoya de goig y grat.

Infantó que no dormia,
diu que 'm feyan endormiscar
la tonada armoniosa
d'aquella cansó galant
del romeu y la romia
que us presentan son fill car.

Ploraner qu'era de mena,
diu que 'm feyan pú alegrar
estampes de vostra imatge
voltadeta d'escolans,
y joguines florejades
de boix de vostres boixars.

III

Ab vostre sant nom mos llabis
van aprendre de parlar;
als viarans de vostra serra
va enfortirse mon peu flach,
cercant nius y fruytes bordes
ab companys enjogassats.

Si cansat de saltá y corre
m'adormia al llit ben plá,
prou que 'm despertavan d'hora,
atiantme al finestral,
los romeus pujant la costa
ab ses músiques y cants.

Dies dolsos d'infantesa,
pom de lirris montanyans
cullits á trench d'auga fresca,
Verge santa, á vostre ran,
¡ay, adeusiau per sempre!
¡ay, per sempre adeusiau!

IV

Ara, al plé de juvenesa
m'ha engolit ¡ay! la ciutat,
hont lo pá de m'anyoransa
cada dia es més amarch,
com que ab mel de vostra serra
poch me 'l puch regalimar.

Cada cop que us torn' á véure,
singleres de Montserrat,
sou mes belles y ufanoses
mes pulides y galants,
com si 'ls àngels de la glória
us baxessin á cuydar.

Cada cop que us reveig ara,
dolsa patria y dolsa llar,
al meu cor los sospirs brollan
com les ones á la mar,
si de goig á l'arribada,
de tristó al sé al comiat.

V

De la llar y de la patria
be es cruel l'adeu siau,
mes l'adeu de l'amor dolsa
¡oh Verge! ho es mes encar,
que s'enfonsa al cor y hi vibra
com la fulla d'un punyal.

Ay! y aquí, al redós dels singles,
que us fan de doser y altar,
ja hi conxeu l'amor mia
qu' es un pom de fé y bondat
y d'ull negre y moreneta
y xamosa com un maig.

Borronet color de rosa,
poncelleta á mitx esclat,
d'amor vostre va nudrirse,
va florir á vostre esguart,
y á dins vostre mateix temple
tot mon cor va perfumar.

VI

Aquí baix de la montanya
devora 'l riu Llobregat,
no son tot aucells que hi cantan,
son sospirs enamorats;
en sent que 'ls sospirs en fugin,
ja hi niharán petons nuvials.

Verge Santa, Verge Santa,
l'alegria al pit no 'm cap,
veyent l'arbre de ma vida
com, benéyt de vostra má,
ja es un pom florit de ditxa
que m'está apunt d'enfruytar.

¡Oh, quin goig! Ma fé per sempre
vessarà prop vos de grat,
la patria m'heuré en sa falda
y l'amor m'hi abrassará;
que fé, amor y patria ¡oh Verge!
jo ho tinch tot á Montserrat.

PAU BERTRAN Y BROS.

Collbató 17 maig de 1881.

TAMBÉ NOSALTRES

II

MOLTÍSSIMAS vegadas havia tingut intenció de fer un estudi analítich-comparatiu de las cansons espanyolas y 'ls cants populars catalans, però sempre havia desistit de tal idea al creure que mon treball haguera pogut ser per molts interpretat com fill de la passió, dictat per l'acendrat amor que per Catalunya sento més que fruyt nascut del estudi y la meditació.

Peró si d'aquella manera pensava avans, ara no penso ni ho crech aixis. La necessitat m'hi obliga; las paraulas é ideas vertidas en un sens fi de discussions ab mos amichs sostingudas me portan, com per la má, á ser lo més clar possible, á traure del fondo de ma memoria las preciosas melodias de nostra terra y posarlas enfront de las espanyolas, y procurar de fer veure la inmensa diferéncia que hi ha de las unas á las altres, melódica y filosóficament parlant, com també demostrar que á Espanya, per la cantitat y calitat de la música que distingeix á las provincies que la constituheixen, sols es possible la creació de l'ópera catalana.

Y ja que crech haver exposat ab molta claretat l'assumpto que farà corre ma ploma, perforant ab ella fins á las últimas capas de la música popular, faré notar per qué estich indistintament barrejant las paraulas de *catalanas* y *espanyolas*, tenint cada una de ellas doble significat.

Sempre y quan diguí música catalana vull dir música catalana-espanyola, com també dono á las paraulas de música espanyola 'l significat de castellana-espanyola.

No pot estimar sa nació qui no estimi sa provincia, diu lo llorejat poeta en A. de Bofarull, y aquesta nació, per nosaltres, es Espanya, que 'ns afilla, y per ella donem la vida y la sanch; però en cambi la provincia es nostra aymada Catalunya, que la estimem ab deliri, perque en ella nasquerem y vegegrem per primera vegada la llum del mon; estimem ab deliri la llengua catalana, perque ab ella nostra mare 'ns ensenyá las primeras oracions, tot bressolantnos, y ab la qual las dirigirem á Deu mentres volava per l'e pay l'ànima de la vida de la nostra vida; y la estimem perque ab ella expressarem los sentiments del cor á qui en un temps era la única imatge de nostres somnis y ara es la mare de nostres fills; estimem ab deliri nostras cansons, que arrullavan nostra imaginació, fentnos entreveure, darrera finíssima glassa, la gloria del cel, pintada per mans d'àngels; estimem també las campanas de nostra esglesia, ja que ellas foren las que repicaren per nostre naixement, y ellas també serán, sens dupte, las que ab to planyider brandarán per nostra mort; y, en fi, si estimem y venerem aixó y tot lo que constituheix la nostra patria Catalunya es perque estimem y venerem lo sacratísim nom d'Espanya.

Si faig aquests distingos de *catalana* y *espanyola* no es per presentar mon treball revestit de certa nebulositat, sino que las mateixas obras que s'han presentat m'hi obligan, com la sola enumeració de las publicadas bastará per fer palpable la idea que confirma mon assert.

Y ara entrem de frente al assumpto que motiva aquestas ratllas.

Fará com uns nou ó deu anys, lo conegut músich-compositor y director d'orquestra en L. Núñez Roblez publicá una col·lecció de cants arreglats per piano, posant la lletra sobre la melodia, precedits d'un prólech de son mateix col·leccionador, y posantli per títol: *La música del pueblo. Coleccion de cantos españoles*. En lo prólech se plany nostre amich Nuñez Roblez de que 'ls cants espanyols se perdin, morint d'aquest modo per la vida y la historia del art no poch tresors musicals.

Y seguint, diu tot formal lo que sens traduir posem: «El objeto de la presente publicacion es, pues, el de atender al remedio de este daño, perfeccionando y coleccionando todas las melodias populares dignas de estimacion y aprecio.

»Así aparecerán en la escena del mundo, y en general trato y comercio intelectual, esos reflejos de nuestro modo de ser, de sentir y de pensar, facilitando al extranjero el conocimiento del alma de esta nacion, y sirviendo además para que nosotros nos conozcamos mejor á nosot: os mismos.»

¡Idea noble, santa! ¡idea digna tan sols d'un fill d'Espanya! ¡Donarnos á coneixe per tot lo mon ab lo llenguatge de la música, que com diu Lamartine es lo llenguatge del ànima!

Mes si la idea que mugué al senyor Roblez fou gran y aplaudida per tots los amants de las glorias patrias no ho fou quan en práctica la posá. Allí no s'hi troba lo que ell diu, l'ànima d'Espanya, ni la manera de ser, de sentir y de pensar dels espanyols, sino que sols se sent la remor dels llabis d'aquellas que baix un cel pur, llis y blau han nascut á la vida; sols s'hi veu re-

tratats son llinatje en lo negre de sos melancòlics ulls, en sa varonil y arabesca fesomia, y per sa abundanta cabellera, que, mullada en las movedissas ayguas del Guadalquivir, semblan las gotas que d' ella cauhen llàgrimas d' enamorat donzell que plora cantant afiligranada melodia.

També hi veyem, encara que poch, però en lo més marcat y característich, lo típich ball d' Aragó, la jota. Mes d' ahont lo senyor Roblez ha tret més cantitat de cansons es de Madrit, creyent d' aquesta manera tenir més ben representada Espanya.

Y ¿es aixís com se pot sapiguer lo que son, lo que senten y pensan los espanyols en general? ¿Es aixís com se poden estudiar las venerandas costums y tradicions del poble éuskaró, posant solzament un *Zorxico* com petita mostra de la música vascongada? Y Catalunya ¿en qué y cóm hi está representada? Y las molt inspiradas cansons populars de nostra Mallorca ¿ahont son? En lloch.

Per lo senyor Roblez, y per molts que com ell pensan, fora Castella no es Espanya, y sols son modo de ser, de sentir y de pensar volen se sápigam.

Y no solzament crítiquem la manera com lo senyor Roblez ha volgut que 'ls extrangers sapiguessin l' ànima de la nació espanyola, sinó que també crítiquem lo dit per molts diaris, que tot lo que son castanyolas, panderetas y melodias que fan manifestar la gracia del *cantaor* ab aquests cants flamencs ne diguin *música espanyola*. No, no es vritat; es una preocupació. Alló será música castellana, música andalusa si 's vol, però may que aquells cants siguin exclusiva representació d' Espanya. Y d' aquí ve, sens dupte, que al presentar un tipo espanyol ho fassin tots en general, los de casa y 'ls de fora, en un torero ó un d' aquells de la terra de *Maria Zantizima*: d' aquí que 'l mestre Verdi aixís ho fassi, musicalment parlant, en *Las Vesperas Sicilianas*, y que ho fassi del mateix modo en lo *Don Carlos*.

Y no sols es lo nostre amic Roblez que enten la música castellana per música espanyola, sinó que 'l célebre mestre Arrier, lo compositor que més ha escrit sobre aquest género de música, ja sia per son estil general, per son ritme melòdich ó per sas características cadencias, totas sas composicions están calcadas en las cansons andalusas, totas respiran una melengia tranquila en son fondo, però moguda y planyidera en sa forma. O sinó recordem la *Juanita*.

També forma part important la que al costat del mestre Arrier han pres los conegudíssims mestres Oudrid, Arrieta, Barbieri y altres en sas respectivas colleccions de cansonetas, com la *¡Quien me verá á mí!*, *La cigarrera*, etc., etc., que sos autors las hi han posat cansons espanyolas y no son sinó melodias frescas, espontáneas, revestidas d' una gracia que las distingeix la part mimica que las hi correspon y per lo tot que es la essencia de las malaguenyas y seguidillas cordobesas, hont es impossible no hi haja l' indispensable *¡Ole!* barrejat ab lo punteig de la guitarra que en to menor acompanya al cantant.

Y ara que havem demostrat que per molts músichs, los més reputats y coneguts d' Espanya, las cansons espanyolas ho son los cants castellans ó andalúsos, ó, més ben dit, sols es espanyol lo cant flamench, anem á veure si aquest, comensant per la collecció del senyor Roblez, té prou elements per, sens moures de son caràcter típich, especial, sens deixar per un instant la forma que tant lo distingeix, elevarse á escola, pot crear la ópera espanyola.

Comensem per una d' aquellas composicions que després que l' autor ha expremut lo cervell, ha begut un parell de copas de rom y ha omplert lo pentágrama d' una infinitat de notas que res diuhen ni en lloch van, però que totas juntas forman un conjunt planyider, melancòlich, de ritme variat é interromput, y ab marcada tendencia als baixos, ha sortit una malaguenya, que fent una llarga tanda de tresillos diu:

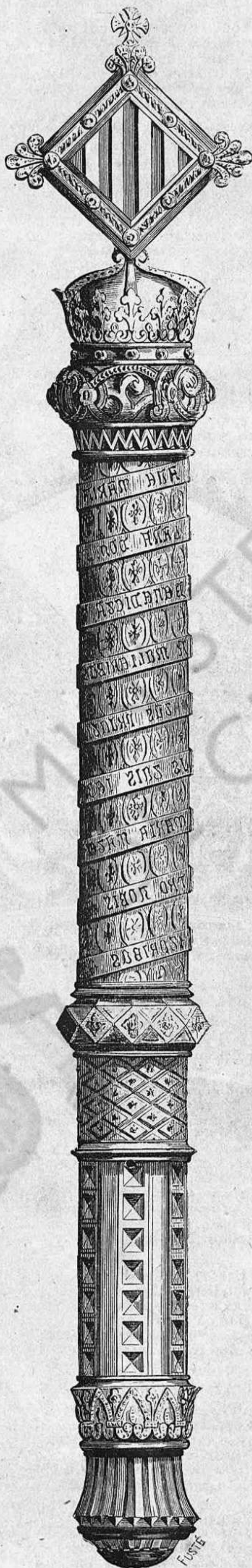
«Diez años despues de muerto,
y de gusanos roido,
letreros tendrán mis huesos
diciendo que te han querido.»

Ja havem dit era una malaguenya la primera cansó que se 'ns presentá á la vista, y tothom que estudis haja fet sobre aquesta classe de música estaré ab nosaltres si dihem que l' art hi está completament desconegut; que la unió de la lletra ab la música está á tan gran distancia que quasi no 's veuhen l' un al altre.

Y aquesta classe de música ¿quin mérit té? ¿qué interpreta? ¿qué ha manifestat? Sols havem admirat la fina gracia del *cantaor*.

Ségueix una *rondeña*, que després d' una curta ó llarga, *ad libitum*, introducció, puntejada en la guitarra sobre la nota dominant, entra la veu lleansant per la boca la gracia de son cos, fent exclamar als oyents, després del primer vers, que diu

«Tengo yo un tio cadete.»

CEPTRE

DEDICAT Á NOSTRA SEÑORA DE MONTSERRAT

per las Academias de la Juventud Católica de Catalunya

lo clàssich *¡Ole!*, que es com si diguessim la marca de la casa. Y d' aquesta *rondeña*; que 'n direm? ¿direm que sa melodia es tirada y que la lletra sembla feta per la música y aquesta per aquella? Sí; tot aixó podem dir y dihem. Però ¿qué hi havem trobat que cosa profitosa se 'n pugui traure? Tenint aquesta música per modelo ¿podem fer altra cosa que un ball, y si 's vol un excelent ball mimich?

Anem seguint.

La *Granadina* es una cansó de la familia de las malaguenyas, tota carregada de tresillos y ab finals de frase interminables, cosa que divinament se compren si 's té en consideració l' origen, ó més ben dit, lo molt que hi va influir en aquella regió d' Espanya la dominació árabe. Lo mateix que en la *Granadina* veyem en la *Sevillana* una acabada imitació dels cants populars árabes.

Aquestas dugas cansons flamencas nos han fet memoria d' una de las moltas vetlladas que passarem á casa nostre estimat amic y distingit literat *el Taleb Abd el-Kader ben-edchilali*, autor d' una magnífica *Historia general del Imperi de Marruecos*, la última vegada que visitarem la Cort. Lo senyor Urrestarazu (per aquest nom es conegut á Espanya) després d' ensenyarnos molt tíssims objectes portats de moreria, y explicarnos ab florit estil los desastrosos efectes del *simoun*, las moltíssimas trombas que en lo desert s' aixecan com verdaderas columnas, arastrant á son pas y en vertiginós remoli la sorra, que caldejada pel sol, lava sembla d' un volcan; d' explicarnos las costums, las condicions climatológicas, las creencias religiosas, la poesia, la historia, y, en fi, tot lo que constituheix lo modo de ser d' un poble que com l' árabe tanta importancia ha tingut á Espanya; y després d' explicarnos ab tots sos més petits detalls los moltíssims y variats efectes que experimentá quan en llarga caravana, provehit de son indispensable Koran, la gumia, la pipa, etc., etc, tingué que atravesar lo desert de Sahara per fer la visita á la Meca, que segons creuhen es una lley ineludible posada per Mahoma, á una sola indicació nostra demanantli cants populars d' aquellas llunyanas terras fou tan amable que 'ns feu sentir unas quantas melodias estranyas, de forma original, de ritme trencat y monótono, y de cadencias incomprensibles. L' efecte que 'ns produhiren aquellas cansons fou diabòlich: l' origen de nostres cants andalusos no podia ser més palpable.

Los cants árabes passen molts compassos fent una mateixa nota repetida, imprimint d' eix modo una certa monotonía que encanta per lo nou é inesperat. Los andalusos tenen la forma més franca, la melodia més noble, y fa sigui més típich son estil lo caràcter sincompat d' ella mateixa, cayent á la tornada en la part arabesca que com herencia li deixaren sos antecessors.

Repetim: qui com nosaltres ha tingut lo gust de sentir d' un mateix fill de la terra los cants árabes, y cantats al mateix tó que ells ho fan, res estranyará que 'ls de la nostra Andalusia nos fessin memoria dels que 'ns cantá el *Taleb Abd-el-Kader ben-edchilali*.

Peró, tornant á la qüestió, y fent constar que som dels primers en admirar sa frescura y espontaneitat melódicas, preguntem: ¿quin sentiment expressan? ¿ahont van sas notas?

Escoltém la lletra de la *Granadina*, que diu:

Echame, niña bonita,
lágrimas en un pañuelo,
y las llevaré á Granada
que las engarce un platero.

Tot lo que té la lletra de poétich en sa concepció, y de frescura en expressar la idea, té de pesada sa música per la poca varietat en sa forma, descollanhi marcadament la part característica, típica, lo sello de la música andalusa.

Mes... emitint las ideás que havem exposat, no haviam reparat en lo llarch d' aquest article, obligantnos á acabar lo per avuy, continuant en lo pròxim número l' estudi dels cants espanyols-castellans.

MODEST VIDAL.

Barcelona 10 Agost 1881.

NOVAS

Nostre estimat colaborador lo reputat poeta senyor don Pau Bertran y Bros acaba de contraure matrimoni ab la simpátjca y agraciada senyoreta doña Pepeta Pedrosa, filla del acaudalat propietari del Castell del Mas, senyor don Joaquim Pedrosa.

Enviem als nuvis nostra més sancera enhorabona desitjantlos tota mena de felicitats en lo nou estat que acaban de contraure.

Molt jove encara acaba de morir en Girona l' entusiasta catalanista don Vicens Piera y Tossetti després d' una llarga y penosa malaltia que desde feya algun

emps venia minant sa salut. Lo senyor Piera era ben conegut entre 'ls més distingits escriptors gironins al qual apreciavan en alt grau, puig ab tot y la poca etat que comptava era autor de numerosos treballs científichs y literaris que repetidas voltas l' hi habian merecut altas distincions. A la curta edat de quinze anys escrigué un petit tractat d' electricitat que per efecte de haber sigut premiat en l' exposició celebrada en Girona en 1876, fou estampat á expensas de la Excm. Diputació provincial de la mateixa; posteriorment conseguí dos premis en lo certámen de Sans de 1880 per dos treballs, un de crítica literaria y altre sobre un tema científich, essent també premiat en lo certámen de Valls del any 1881 y en lo de la Societat Romea, de Barcelona, essent la última distinció qu' obtingué, l' accésit que se l' hi adjudicá per una molt apreciable monografía obre 'l santuari de Sant Sebastiá qu' escrigué junt ab lo senyor Torroella y Plaja.

Enviem á la atribulada familia del malhaurat escriptor nostre més sentit pesam per la irreparable pérdua qu' acaba de sofrir.

Lo senyor don Eusebi Ferrán, que en reiteradas ocasions nos ha donat probas de son talent de compositor, acaba de publicar la Marxa real dels reys d' Aragó, perfectament harmonizada y transcrita pera piano. Dita marxa ha sigut molt ben rebuda per la numerosa concurrencia que totes las nits acut als concerts del Prat Catalá en los quals l' ha fet conèixer la acreditada música d' enginyers dirigida per lo senyor Maymó, qui l' ha instrumentat pera banda ab un acert y escrupulositat per tot estrem digne d' encomi. Aquesta pesa que recomanem altament als aficionats á la historia de la música pátria, se trova de venda en la casa editorial del senyor Guardia, Pasatje de Bacardi.

Album de Montserrat. — Per l' Associació catalanista de excursions científicas, ha sigut publicat un bonich album de placa, (segon volúm de la colecció), contenint 45 vistas de la Montanya y del Monastir, totas de excelent efecte, figurant també entre ellas una reproducció de l' imatge de la Mare de Deu, desembrada de las robas que amagan sa escultura. Lo preu de tan escullit Album en venda en las principals llibrerías, es lo de 15 pessetas pera los associats y 17 pera los que no son socis.

Unim nostre condol al de la *Veu del Montserrat* y altres periódichs, per rahó de la mort del Il·lustríssim senyor don Pere Colomer y Mestres, bisbe de Vich; qui nascut en Girona l' any 1822, fou promogut al bisbat de Vich en 1876, habent regit la diócesis ab extraordinari zel y donat repetidas mostrás d' una ilustració y caritat exemplars.

Don Rafel Roig y Torres, director de la *Crónica Científica*, ha sigut comissionat per la Diputació Provincial de Barcelona pera representarla en l' Exposició Universal d' electricitat que recentment s' ha inaugurat en París.

Lo dia 7 del present la Juventut Católica de Tortosa, ebrá la distribució de premis del certamen organist per la mateixa, ab una sessió que tingué lloch en lo pati

del colégi de S. Lluís á las deu del matí. Presidí l' acte lo Il·lustríssim senyor bisbe de Tortosa, ab assistencia de las autoritats locals; obtingueren premis per sas poesias los senyors Ubach, Artés, Freixas, Garriga y altres; per las composicions musicals, los senyors Carreras y Laporta, á tots los quals felicitem.

ASSOCIACIÓ D' EXCURSIONS CATALANA

CERTÁMEN DE 1881

Pròroga

No haventse presentat cap obra aspirant al premi ofert per aquesta societat en son cartell de 12 de Janer prop passat, y no havent sigut premiada la que s' presentá optant al premi ofert en cartell de 22 de Juliol

que anima á esta ASSOCIACIÓ, de popularisar lo coneixement científich de Catalunya.

QUINTA.—Pera cada un de dits temas hi haurá un premi y un ó més accésits. Lo premi consistirá en una medalla d' or ab lo nom del autor, lo títol de soci honorari y 50 exemplars de la obra premiada. Lo accésit consistirá en un diploma honorífich.

SEXTA.—Las obras premiadas quedarán de propietat de la ASSOCIACIÓ D' EXCURSIONS CATALANA, que las publicará á sas expensas. Los originals de las no premiadas no s' retornarán.

SÉPTIMA.—Lo plasso pera la admissió expira en 31 de Desembre del present any 1881, á las quatre de la tarde. Las obras, acompanyadas de un plech clos que continga lo nom del autor y un lema, igual al que porti la obra, s' enviarán anónimas al domicili del infrascrit President (Portaferrissa, 13, 3^a, d.^a, Barcelona), ó de qui l' substitueixi en dit càrrech.

Barcelona 31 de Juliol de 1888.—Lo President, *Ramon Arambia y Solanas*.—Lo Secretari, *Joan Brú Sanclement*.

CERTÁMEN CLAVÉ

La Societat coral *Euterpe*, convida als compositors músichs espanyols á concórrer al ters de los certámen baix las bases següents:

S' adjudicará als autors de la música dels dos coros á quatre veus solas de tenor primer y segon, barítono y baix, que á judici de competent jurat reunescan qualitats de mérit absolut, que las posen en primer lloch entre 'ls que 's presenten, los premis que á continuació s' expressan:

Un busto de plata del poeta-músich Clavé, sobre un pedestal d' ébano, oferta de la Societat *Euterpe*.

Una placa conmemorativa de Clavé, ab un medalló-retrato del mateix en or, enriquida ab adornos y atributs artístichs de plata, generós present del Srs. Socis protectors d' *Euterpe*.

Las composicions que 's presenten al certámen deurán ésser inéditas.

Acompanyará á la partitura una copia separada de la lletra

sobre la que s' haja escrit lo coro, y un plech clos que contindrà 'l nom del autor y sa residencia y domicili. En lo sobre del plech s' hi continuarà un lema distintiu de curta extensió, que constará també en la partitura.

Se senyala com últim plasso pera la admissió de composicions lo dia 31 d' Octubre vinent.

Los plechs y partituras s' enviarán al secretari d' aquesta Societat, Lladó, 7, Barcelona.

Lo fallo del Jurat se publicará oportunament, y la repartició de premis tindrà lloch en una vetllada extraordinaria que la Societat celebrarà al efecte.

Las partituras no premiadas ab los plechs respectius, serán retornadas á llurs autors mediant la presentació del rebut que se 'ls lliurarà al presentarlas.

La poesia dels coros que opten á premi podrá ésser catalana ó castellana solament.

La Societat *Euterpe* 's reserva la facultat d' executar las composicions premiadas en los concerts, reconeixent als autors lo dret de vendre las partituras al cumplir un any de son estreno, que tindrà lloch precisament en los primers concerts de la temporada próxima.

Barcelona 10 Agosto de 1881.—P. A. de la Societat *Euterpe*.—Lo Secretari, *Leandro Palencia*.

CORONA DEDICADA Á NOSTRA SENYORA DE MONTSERRAT

del any anterior (1880), aquesta Associació, atenent á la importancia dels temas, ha acordat reproduhirlos, de conformitat ab las següents

BASES

PRIMERA.—Los temas pera los treballs que s' presentin son los següents:

a) *Monografía de la montanya de Montserrat*, la que podrá referirse á un ó varios dels diferents punts de vista relacionats ab las ciencias naturals, la topografia, l' art ó la historia.

b) *Meteorología*: sa necessitat é influencia; sistema y organizació d' estacions meteorológicas, més adequats á Catalunya; plan económic per llur instalació, entreteniment y servey; instruccions pera lo ús dels instruments meteorológichs ab taulas de correcció y reducció.

SEGONA.—La extensió mínima de cada obra deurá ésser equivalent á 50 planas, y la máxima á 200 planas, del BULLETÍ DE L' ASSOCIACIÓ D' EXCURSIONS CATALANA.

TERCERA.—Las obras que s' presentin podrán ésser escritas en catalá, en castellá ó en francés.

QUARTA.—Será preferit en cada tema lo treball que continga més datos nous y de observació propia, y que mellor responga, en son plan y sa execució, al propósit